

Klaudia Matysiak, Tomasz Perzyński

Wykorzystanie wybranych zasobów wodnych regionu radomskiego dla celów turystyki i rekreacji

JEL: Z33 DOI: 10.24136/atest.2019.172

Data zgłoszenia: 05.04.2019 Data akceptacji: 26.06.2019

W artykule przedstawiono opis wybranych zbiorników wodnych okolic Radomia pod kątem ich wykorzystania dla celów turystyki i rekreacji. Autorzy przedstawili wyniki sondażu diagnostycznego dotyczącego potrzeb i oczekiwań związanych z wypoczynkiem nad zbiornikami wodnymi.

Słowa kluczowe: turystyka i rekreacja, zbiorniki wodne.

Wstęp

Turystyka i rekreacja stanowi niezbędny element funkcjonowania każdej rozwijającej się gospodarki. Jest sposobem na odpoczynek i regenerację osób w każdym wieku. Do współczesnych trendów w turystyce zaliczyć można, przede wszystkim, coraz bardziej rozwijającą się turystykę aktywną, ściśle związaną z uprawianiem aktywności fizycznej. Rosnąca popularność sportów ekstremalnych czy pojawianie się dużej liczby atrakcji turystycznych jest tego idealnym przykładem, [1]. Aktywność fizyczna ściśle koreluje z uprawianiem turystyki, zwłaszcza kwalifikowanej. Przykładem turystyki kwalifikowanej jest turystyka wodna. Należy dodać, iż przyrodnicze walory Polski, do których możemy zaliczyć licznie występujące rzeki czy jeziora, umożliwiają jej rozwój.

Celem pracy było ukazanie wykorzystania wybranych zasobów wodnych w regionie radomskim pod względem turystycznym i rekreacyjnym. Do analizy autorzy wybrali zbiorniki wodne regionu radomskiego: zalew Domaniów usytuowany w powiecie przysuskim, zalew Siczki usytuowany w gminie Jedlnia Letnisko, zalew Borki usytuowany w Radomiu, Jezioro Kozienickie, zalew w Iłży oraz rzekę Pilicę. Na podstawie przeprowadzonych ankiet autorzy pracy przedstawili oczekiwania i potrzeby związane z wypoczynkiem nad zbiornikami wodnymi.

1. Charakterystyka wybranych zbiorników wodnych

W rozdziale tym przedstawiono krótką charakterystykę wybranych akwenów w regionie radomskim.

1.1. Zalew Domaniów

Sztuczny akwen wodny Domaniów (fot. 1) został zbudowany na rzece Radomce w następstwie podniesienia się poziomu wody poprzez zbudowanie budowli hydrotechnicznej (fot. 2), która została wzniesiona w miejscu ścieśnienia doliny.

Zalew usytuowany jest na obszarze trzech gmin – Przytyk, Wołanów oraz Wieniawa. Jest największym zbiornikiem wodnym zlokalizowanym w regionie radomskim zajmującym powierzchnię 500 ha, [3].

Zbiornik ten pełni funkcję retencyjną oraz turystyczną. Początkowo zbiornik był wykorzystywany do celów rolniczych. Wodę z zalewu wykorzystywano do zabiegów melioracyjnych, które miały na celu nawadnianie okolicznych gruntów rolnych.

Fot. 1. Zalew Domaniów (fot. Perzyński)

Dzięki wykorzystaniu budowli hydrotechnicznej w Domaniowie wytwarzana jest również energia elektryczna (elektrownia wodna),

Fot. 2. Budowla hydrotechniczna w Domaniowie (fot. Perzyński)

Zalew w Domaniowie jest miejscem uprawiania różnych form aktywności. Nad zalewem odbywają się zawody związane ze sportami wodnymi, m.in. regaty żeglarskie, wakeboarding, wakeskate. W okresie letnim na akwie pojawiają się żeglarze i windsurferzy, fot. 3.

Fot. 3. Jacht żaglowy UTH Radom nad zalewem Domaniów (fot. Barcicki)

Sztuczny zbiornik wodny w Domaniowie to także znakomite miejsce dla wędkarzy. Znajduje się on w wykazie wód Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego w Radomiu udostępnionych do wędkowania.

Wokół zbiornika wodnego „Domaniów” rozwinęła się także turystyka rowerowa, coraz częściej spotyka się tu osoby, które spędzają wolny czas, wybierając ten rodzaj wysiłku fizycznego. Zalew otoczony jest przez szlaki rowerowe, których jest aż 19 o łącznej długości 220 kilometrów (drogi asfaltowe, utwardzone, leśne), [4].

Plaża nad zalewem w Domaniowie słynie głównie z organizacji różnorodnych imprez. Jedną z najbardziej popularnych jest „Powitanie lata”, czyli festyn rodzinny organizowany na początku wakacji. Dodatkowo należy wspomnieć o takich wydarzeniach jak wybory Miss Ziemi Radomskiej, Mistrzostwa Mieszkańców Ziemi Radomskiej w Siatkówce Kobiet i Mężczyzn, czy „Rowerowy Złot Gwieździsty” który reklamuje turystykę rowerową oraz popularyzuje miejscowe szlaki rowerowe, [5].

1.2. Zalew Siczki

Zbiornik wodny Siczki usytuowany jest w gm. Jedlnia Letnisko. Jest to zbiornik wodny o wielkości 40 ha, który powstał w 1976 roku na rzece Gzówka, fot. 4.

Fot. 4. Zalew Siczki (fot. Matysiak)

Na jednym z brzegów zalewu znajdują się ośrodki wypoczynkowe, moło oraz siłownia na świeżym powietrzu. Na drugim zaś występują lasy, które są częścią rezerwatu „Jedlnia”, [6].

Najbardziej rozwijającą się formą turystyki aktywnej na terenie obszarów przylegających do zalewu, jest turystyka rowerowa. W 2012 roku wokół zalewu powstał ciąg pieszo-rowerowy wykonany z mastyksu grysowego, fot. 5.

Fot. 5. Ciąg pieszo-rowerowy: Zalew Siczki (fot. Matysiak)

Przyciąga on rowerzystów nie tylko ze względu na doskonałą nawierzchnię, ale również widoki, które pasjonaci dwóch kółek mogą podziwiać w trakcie jazdy, [7]. W sezonie letnim kąpielisko jest strzeżone a dodatkową atrakcją jest wypożyczalnia sprzętu wodnego. Nad zalewem odbywają się m.in. koncerty, zawody sportowe (m.in. regaty żeglarskie), fot. 6.

Fot. 6. Regaty żeglarskie w Siczkach (fot. Perzyński)

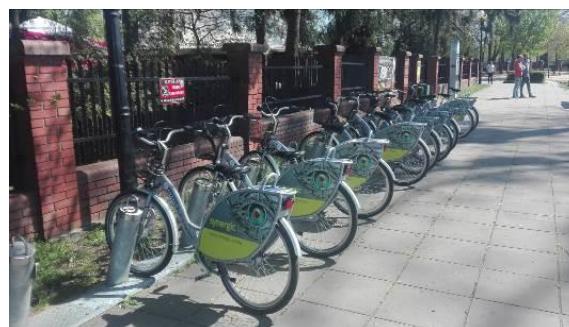
1.3. Zalew Borki – Radom

Zalew Borki to akwen wodny zlokalizowany w południowej części miasta Radom. Jego powierzchnia wynosi 12 ha. Średnia głębokość zbiornika wodnego to 1,5 m, w najgłębszym miejscu osiąga ona 5 m, [7]. Zbiornik ten powstał na rzece Mlecznej, fot. 7.

Fot. 7. Zalew Borki - Radom (fot. Perzyński)

Kąpielisko nad zalewem Borki wykorzystywane jest przez mieszkańców Radomia, jak i osoby przyjezdne, głównie w celach rekreacyjnych. Zalew jest również doskonałym miejscem dla wędkarzy. Nad zalewem organizowane są różnego rodzaju imprezy, szczególnie w okresie wakacyjnym. Są one związane nie tylko ze sportami wodnymi, ale również z muzyką czy turniejami siatkówki plażowej. Nad zalewem działa MOSiR, który jest współorganizatorem wielu wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych. Zalew Borki otacza ścieżka rowerowa oraz zlokalizowana jest stacja rowerowa, fot. 8.

Fot. 8. Stacja rowerowa - zalew Borki (fot. Matysiak)

1.4. Zalew Iłża

W wyniku naturalnego rozszerzania się rzeki Iłżanki w rejonie Iłży doszło do powstania tak zwanego jeziora przepływowego, fot. 9. Przy brzegu powstało kąpielisko, które stanowi jedną z miejscowych atrakcji związanych z wypoczynkiem.

Fot. 9. Zalew Ilża (fot. Matysiak)

Zalew w Ilży wykorzystywany jest w celach turystycznych i rekreacyjnych od momentu powstania przy nim Miejsko Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji. Ośrodek ten zlokalizowany jest w sąsiedztwie brzegu rzeki Ilżanki. Na jego terenie znajduje się baza noclegowa, gastronomiczna, wypożyczalnia sprzętu do uprawiania sportów wodnych, amfiteatr, pole namiotowe, pralnia, parking, kąpielisko, plaża, a także boiska sportowe. Przy wspomnianym zbiorniku wodnym funkcjonuje także baza noclegowa, dysponująca drewnianymi domkami kempingowymi, w których znajdują się 52 miejsca noclegowe. Do dyspozycji gości oddane są pokoje 2-osobowe, 4-osobowe i 6-osobowe. Wypożyczalnia sprzętu wodnego należąca do Miejsko Gminnego Ośrodka Sportu i Rekreacji w swojej ofercie posiada szeroki wybór sprzętu: kajaki, rowerki wodne 2-osobowe, 4-osobowe oraz łódź wiosłową.

W roku 2014 przy zalewie w Ilży powstała siłownia zewnętrzna, która zachęca do aktywnego spędzenia czasu, fot. 10.

Fot. 10. Siłownia zewnętrzna, zalew Ilża (fot. Matysiak)

1.5. Jezioro Kozienickie

Jezioro Kozienickie to naturalny zbiornik wodny, zlokalizowany w Kozienicach, o powierzchni 8,7 ha, fot. 11. Jest on wykorzystywany głównie do celów nawodnieniowych oraz rekreacyjnych, [9].

Fot. 11. Jezioro Kozienickie (fot. Matysiak)

Jedną z zalet Jeziora Kozienickiego, które przyciąga dużą liczbę odwiedzających to miejsce, jest strzeżone kąpielisko. Powstało ono z inicjatywy Kozienickiego Centrum Rekreacji i Sportu. Ośrodek ten, który zlokalizowany jest nad jeziorem, dysponuje bogatym wachlarzem usług turystycznych, sportowych, posiada także bazę noclegową, oferując miejsca w pensjonacie, domkach kempingowych czy polu namiotowym, fot. 12. Także baza gastronomiczna jest tu bardzo dobrze rozwinięta. Przy samej plaży zlokalizowany jest bar, który usytuowany jest w taki sposób, że zapewnia gościom malownicze widoki na całe jezioro. Oprócz baru, na terenie ośrodka znajdują się restauracje. Obszar kąpieliska jest publiczny a wstęp na jego teren jest bezpłatny. W sezonie letnim kąpielisko jest codziennie strzeżone przez ratowników WOPR.

Fot. 12. Domki kempingowe - Kozienice (fot. Matysiak)

Kąpielisko usytuowane jest na jednym z brzegów akwenu, tuż obok piaszczystej plaży, której szerokość wynosi 70 m. W pobliżu kąpieliska znajduje się wypożyczalnia sprzętu wodnego, gdzie znajdziemy kajaki, małe łodzie żaglowe oraz motorówki. W roku 2017 zbiornik wodny został oczyszczony w naturalny sposób przy wykorzystaniu substancji mikrobiologicznych. Działanie takie miało na celu poprawienie jakości i przejrzystości wody.

W sąsiedztwie Jeziora Kozienickiego zlokalizowany jest amfiteatr (fot. 13), gdzie organizowane są różnorodne wydarzenia kulturalne, między innymi Ogólnopolski Festiwal Piosenki im. Bogusława Klimczuka. Dodatkowo w amfiteatrze organizowany jest Ogólnopolski Turniej Tańca Break Dance „Kozienice City Breakers”, a na terenie ośrodka „Piknik rodzinny na pożegnanie lata”.

Fot. 13. Amfiteatr - Kozienice (fot. Matysiak)

1.6. Rzeka Pilica

Pilica jest jednym z dopływów rzeki Wisły, o długości przekraczającej 300 km. Zajmuje obszar południowej, a także centralnej Polski. Przepływa przez takie krainy geograficzne Polski jak Wyżyna Krakowsko-Częstochowska czy Niziny Środkowopolskie. Źródło rzeki Pilicy znajduje się nieopodal miasta o tej samej nazwie, nato-

miast jej ujście zlokalizowane jest w okolicy wsi Ostrówek usytuowanej w powiecie grójeckim, gmina Warka, na wysokości 96 m n.p.m, [8].

Bieg rzeki Pilicy ma dość zmienny kierunek. W miejscu gdzie znajduje się źródło rzeki płynie ona w kierunku wschodnim. Na kolejnym odcinku, w województwie śląskim znów zmienia swój kierunek, gdzie płynie na północ przez około 20 km. Następnie po tym odcinku kierunek biegu rzeki znów jest wschodni. Do miasta Sulejów, zlokalizowanego w województwie łódzkim, rzeka płynie w kierunku południowym, aby następnie zmienić go na północno-wschodni. Na tym fragmencie rzeki powstał sztuczny zbiornik wodny nazywany Zalewem Sulejowskim. Na dalszych odcinkach rzeka jeszcze kilkakrotnie zmienia swój kierunek. Fragment biegu rzeki rozpoczynający się na 247 km, to ten należący już do województwa mazowieckiego, w miejscowości Domaniewice. Część Pilicy od tej właśnie wsi powiatu grójeckiego do miejscowości Białobrzegi nazywany został Doliną Białobrzeską. We wsi Ostrówek należącej do gminy Warka znajduje się ujście Pilicy. Czystość wód Pilicy jest dobra, a istniejące przy jej brzegach plaże wykorzystywane są do wypoczynku oraz wędkowania, [3].

Pilica jest rzeką znaną przede wszystkim z organizowanych na niej spływów kajakowych, fot. 14. Organizacją spływów kajakowych na rzece Pilica w Białobrzegach zajmuje się między innymi Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe. Stowarzyszenie to jest również w posiadaniu pola namiotowego wyposażonego w media oraz małej przystani. W ofercie stacji WOPR w Białobrzegach znajduje się także wypożyczalnia sprzętu wodnego.

Fot. 14. Spływ kajakowy na rzece Pilica (fot. Perzyński)

2. Metoda i wyniki badań

W celu przeprowadzenia analizy zastosowano metodę sondażu diagnostycznego. Jedną z technik badawczych tej metody jest ankieta. Ankieta jest zaliczana do metod badań naukowych, gdzie za pomocą narzędzia, jakim jest kwestionariusz ankiety, gromadzi my dane niezbędne do osiągnięcia celu badawczego, [2]. Dzięki badaniom ankietowym autorzy pracy określili również stopień znajomości zasobów wodnych regionu radomskiego przez jego mieszkańców, a także ocenili oczekiwania i potrzeby osób wypoczywających nad tymi akwenami. W badaniu przeprowadzonym na terenie regionu radomskiego uczestniczyło 94 respondentów. Badania te miały charakter anonimowy oraz dobrowolny.

2.1. Wyniki badań

W rozdziale tym przedstawiono wybrane wyniki ankiety. W tabeli 1 przedstawiono wyniki pytania dotyczącego najczęstszego miejsca spędzania czasu wolnego (w odniesieniu do akwenów regionu radomskiego).

Tab. 1.

Miejsce spędzania czasu - akwen	Wynik
Zalew Domaniów	31,9%
Zalew Borki	31,9%
Zalew Siczki	21,3%
Zalew w Ilży	4,3%
Jezioro Kozienickie	4,3%
Inna odpowiedź	6,3%

W tabeli 2 przedstawiono dane dotyczące celu spędzania wolnego czasu nad akwenami.

Tab. 2.

Cel spędzania czasu nad akwenem	Wynik
Wypoczynek	75,5%
Udział w imprezach	12,8%
Uprawianie sportów wodnych	6,4%
Wędkowanie	3,2%
Inna odpowiedź	2,1%

Ocenę stanu wiedzy o imprezach organizowanych przy akwenach przedstawia tabela 3.

Tab. 3.

Stan wiedzy o imprezach / udział	Wynik
Tak, ale nie brałem/am udziału	51,1%
Nie mam wiedzy, nie brałem/am udziału	26,6%
Tak, brałem/am udział	12,8%
Trudno powiedzieć	9,5%

Jedno z pytań ankiety dotyczyło wskazania największych atrakcji związanych z wypoczynkiem nad wodą, co przedstawiono w tabeli 4.

Tab. 4.

Największe atrakcje związane z wypoczynkiem nad wodą	Wynik
Ścieżki piesze i rowerowe przy zbiorniku	42,6%
Piaszczyste plaże	25,5%
Wypożyczalnia sprzętu wodnego	14,9%
Strzeżone kąpielisko	11,7%
Możliwość wędkowania	5,3%

Na pytanie dotyczące wiedzy mieszkańców regionu radomskiego o istnieniu wypożyczalni sprzętu przy zbiornikach wodnych 70,2% ankietowanych odpowiedziało, że posiada wiedzę na ten temat. Na pytanie dotyczące funkcjonowania kąpielisk strzeżonych, prawie połowa ankietowanych nie miała na ten temat wiedzy.

W odniesieniu do pytania dotyczącego możliwości uczestnictwa w spływach kajakowych na rzekach regionu radomskiego 56,4% ankietowanych wykazała się wiedzą w tym zakresie.

2.2. Analiza oczekiwań

Druga część pytań zawartych w kwestionariuszu ankiety związana była z oceną oczekiwań związanych ze zbiornikami wodnymi na terenie regionu radomskiego. Z przeprowadzonych badań wynika, że prawie połowa (46,8%) ankietowanych wskazała na potrzebę istnienia wypożyczalni sprzętu wodnego. 54,3% ankietowanych wskazało na rowery wodne, jako niezbędny sprzęt w wypożyczalniach. Na pytanie dotyczące bezpieczeństwa, aż 93,5% stwierdziło, iż kąpieliska powinny być strzeżone w ciągu całego sezonu letniego. Na pytanie dotyczące konieczności funkcjonowania bazy gastronomicznej przy zbiornikach wodnych regionu radomskiego największą grupę respondentów stanowiły osoby (95,7%), które uważały, iż

istnieje potrzeba jej funkcjonowania. Ankietowani również wskazali na potrzebę większego zagospodarowania potencjału akwenów, w tym przez organizację większej liczby wydarzeń kulturalnych i sportowych.

Podsumowanie

W pracy przedstawiono opis wybranych zbiorników wodnych w regionie radomskim pod względem zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego. Przeprowadzone ankiety pozwoliły na ocenę oczekiwań i potrzeb mieszkańców związanych z wypoczynkiem oraz ocenę znajomości zbiorników wodnych w regionie radomskim. Analiza wyników ankiety pozwoliła stwierdzić, iż osoby ankietowane mieszkające w regionie radomskim dobrze znają akweny regionu. Zdecydowana większość ankietowanych miała wiedzę na temat funkcjonowania wypożyczalni sprzętu oraz bazy noclegowej zlokalizowanej wokół akwenów. Respondenci mieli także wiedzę o imprezach organizowanych przy zbiornikach wodnych.

W przypadku oceny oczekiwań i potrzeb większość respondentów odpowiedziało, że istnieje potrzeba funkcjonowania wypożyczalni sprzętu wodnego przy zbiornikach, w szczególności wyposażonych w rowery wodne oraz kajaki. Wskazano również na aspekty bezpieczeństwa związane z funkcjonowaniem kąpielisk strzeżonych podczas całego sezonu letniego. Ponad 85% ankietowanych opowiedziało się za funkcjonowaniem bazy gastronomicznej przy kąpieliskach oraz organizacją wydarzeń plenerowych przy akwenach.

Należy uznać, iż turystyczne i rekreacyjne wykorzystanie zasobów wodnych na tym terenie jest dobre, jednak nie wyczerpuje wszystkich możliwości. Niezbędna jest modyfikacja oferty wypożyczalni sprzętu wodnego, poprzez wprowadzenie różnorodności sprzętu. Bardziej urozmaicony sprzęt, taki jak skutery wodne czy flyboard, szczególnie pod nadzorem instruktora, może dodatkowo zwiększyć zainteresowanie takimi formami aktywności na akwenach.

Bibliografia

1. Olszewska B.: Motywacje osób uprawiających ekstremalne formy sportu i turystyki. ZNUV 2018, 60(3), 18-44.
2. Pilch T.: Zasady badań pedagogicznych: strategie ilościowe i jakościowe, Warszawa, Wydawnictwo Żak, 2001, s. 80.
3. Zwolski C.: Radom i region radomski: turystyka, krajoznawstwo, kultura, Wydawnictwo Regionalne „Radomka” 2003.
4. Oficjalna strona szlaków turystycznych Mazowsza: <https://mazowsze.szlaki.pttk.pl/841-pttk-mazowsze-jeziordomaniowskie> (data wejścia 15-03-2019).
5. Wiatrowski Z.: W gminie Wieniawa. Gmina Wieniawa, ISBN 978-83-63315-18-4
6. Opracowanie: *Poziom jakości życia mieszkańców gminy Jedlnia-Letnisko* stworzone w ramach projektu „DWA SEKTORY- JEDEN CEL” w latach 2014-2015, Fundacja Rozwoju i Innowacji WIR.
7. Urząd Miejski w Radomiu: *Program ochrony środowiska dla miasta Radomia na lata 2009-2012 z uwzględnieniem lat 2013-2016*, Radom, 2009.
8. <https://mazowsze.szlaki.pttk.pl/662-pttk-mazowsze-pilica> (data wejścia 15-03-2019).
9. Starostwo Powiatowe w Koziencicach: *Strategia rozwoju powiatu koziencickiego do roku 2020*, Koziencice, 2012, str. 15.

The use of selected water resources of Radom regions for tourism and recreation

The article presents a description of the possibility of using selected water reservoirs near Radom for tourism and recreation. The authors presented the results of a diagnostic survey on the needs and expectations related to leisure over selected reservoirs.

Keywords: tourism and recreation, water reservoirs.

Autorzy:

Lic. Klaudia Matysiak – absolwentka kierunku Turystyka i Rekreacja, Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. K. Pułaskiego w Radomiu.

Dr hab. inż. Tomasz Perzyński – Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. K. Pułaskiego w Radomiu, Wydział Transportu i Elektrotechniki.